

TIME:2 ½ Hrs

MARKS:75

Q.1 Very Short Answers. (Attempt any 6 out of 8) 12

1. What was the objective of Ilbert Bill?
2. Describe Article 14 of Our Indian constitution.
3. Describe 'Vernacular Press Act.'
4. Who was enacted 'Permanent Statement' in Bengal?
5. Who were the Razzakars and How did they function?
6. Who was founder of 'Bahishkrut Hitkarani Sabha'?
7. Where are Indian National Congress founded in India?
8. Explain two Provisions in Government of India Act 1935.

Q.2 Short Notes. (Attwmpmt any 2out of 4) 12

1. Third Round Table Conference.
2. State Re-organization Commission (1953).
3. Bhoodan Movement (1951).
4. Partition of Bengal (1905).

Q.3 Situational Questions.(Attempt any 2 out of 4) 12

1. An education Committee under the Chairmanship of Dr. K. S. Kothari was appointed by the Government in July 1964.to advice and prepare pattern of education and general principles and policies of development in all States
 - a) Explain the recommendation of 'Kothari Commission.'
 - b) State Educational system during present time.
2. 'Nirmik' is the common father of all live beings No book came from sky,All written by men."This statement explain by Mahatma Jotiba Phule.
 - a) Explain the function of Satyashodhak Samaj.
 - b) Identify the Movement of Jotiba Phule through Educational activities of Satyashodhak Samaj.
3. "The creation of Andhra State intensified the demands for other regions for creation of State on linguistic basis. This forced the government of India to appoint a commission in December, 1953."
 - a) Identify the commission and its members.
 - b) Explain the factors taken to reorganization of state by commission of that time.

Q.4 Dr. Ambedkar explain in the speech at Mahad chowder tank to agitate for Untouchable Civil Rights.

- a) Describe the situation of Untouchables in Socio-political Educational field.
- b) Explain the system of Caste System in briefly.

Q.5 Long Answers.(Attempt any 3out of 5)

39

1. What do you understand 'Balhatya Pratibandhak Gruha' lead by Jotiba Phule? Critically analyse the Women Emancipation.
2. Discuss the Cabinet Mission Plan (1946) briefly.
3. Explain the growth and development of Communalism in British India.
4. Explain the 'Hindutva' ideology with the view of V.D.Savarkar in briefly.
5. What do you understand the term 'Untouchable'? Explain cultural emancipation through Buddhism by Dr.Ambedkar.

वेळ : 2 ½ तास

गुणः ७५

प्रश्न.१ थोडक्यात उत्तरे लिहा .(आठपैकी सहा सोडवा.)

१२

- १) 'इल्बर्ट बिलची'ध्येये काय होती?
- २) आपल्या भारतीय संविधानातील अनुच्छेद १४ चे वर्णन करा.
- ३) 'वर्ण्याकुलर प्रेस ॲक्ट' स्पष्ट करा.
- ४) बंगालमध्ये 'कायमधारा पद्धत' कोणी लागू केली?
- ५) रझाकार कोण होते? ते कशाप्रकारे कार्य करित असत?
- ६) 'बहिष्कृत हितकारणी सभेचे संस्थापक कोण होते?
- ७) भारतामध्ये भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस कुठे स्थापन करण्यात आली?
- ८) भारतीय सरकार कायदा, १९३५ मधील कोणत्याही दोन तरतुदी स्पष्ट करा.

प्रश्न.२ थोडक्यात टिपा लिहा.(चारपैकी दोन सोडवा.)

१२

- १) तिसरी गोलमेज परिषद
- २) राज्य पुनर्रचना आयोग (१९५३)
- ३) भूदान चळवळ (१९५१)
- ४) बंगालची फाळणी (१९०५)

प्रश्न.३ परिस्थितीजन्य प्रश्न (कोणतेही दोन चारपैकी सोडवा.)

१२

- १) जुलै १९६४ मध्ये भारत सरकारने डॉ.के.एस.कोठारी यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेली शिक्षण समिती सर्व भारतीय राज्यांतील शिक्षणाच्या सैध्दांतिक आणि नीतीयुक्त आराखड्याला सर्वसामान्य एकसारखेपणा करण्याचा सल्ला देणारी ठरली.
- अ) 'कोठारी आयोगाच्या शिफारसी स्पष्ट करा.
- ब) सद्यस्थितीतील शिक्षणाची पद्धत नमूद करा.
- २) 'निर्मिक' हा सर्व प्राणीमात्रांचा पिता आहे.कोणतेही पुस्तक आकाशातून आले नाही,सर्व मानवाने लिहिलेली आहेत."असे मत जोतीबा फुले मांडत असत.
- अ) सत्यशोधक समाजाच्या कार्यप्रणालीचा आढावा घ्या.
- ब) जोतीबा फुलेंच्या शिक्षणाच्या मार्फत केलेल्या चळवळी ओळखा व त्यांचा उहापोह करा.

- ३) स्वतंत्र आंध्रराज्याच्या निर्मितीपासून इतर भाषिक राज्यांमध्ये नवीन राज्य निर्मितीचे मागणीतंत्र आढळून आले. भाषिकराज्य निर्मिती द्वारे डिसेंबर १९५३ ला भारत सरकारला आयोग नेमावा लागला.
- अ) वरील राज्यनिर्मितीचा आयोग ओळखा आणि त्यांचे सदस्य सांगा.
- ब) भाषावार प्रांतरचनेचे घटक आणि आयोगाला लागणारी तत्कालीन स्थिती स्पष्ट करा.
- ४) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी त्यांच्या महाड चवदार तळे सत्याग्रहात अस्पृश्यांच्या नागरी हक्कांसंदर्भात जन आंदोलन केले.
- अ) अस्पृश्यांच्या तत्कालीन, सामाजिक-राजकीय-शैक्षणिक परिस्थितींचे वर्णन करा.
- ब) भारतीय जातीसंस्थेचे थोडक्यात वर्णन करा.

प्रश्न.४

विस्तृतपणे उत्तरे लिहा.

३९

- १) तुम्हाला 'बालहत्या प्रतिबंधक गृह' या संज्ञेचा कळलेला अर्थ सांगून जोतीबा फुलेंची भूमिका स्पष्ट करा.
- २) कॅबिनेट मिशन प्लान (१९४६) थोडक्यात सांगा.
- ३) जमातवादाची वाढ आणि विकास भारतातील ब्रिटीश शासनात कशी झाली स्पष्ट करा.
- ४) विनायक दामोदर सावरकरांचे 'हिंदुत्व' विचार थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ५) 'अस्पृश्यता' या संज्ञेचा तुम्हाला कळलेला अर्थ सांगून सांस्कृतिक नवनिर्मितीसाठी बौद्धधर्माचा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी केलेला पर्याय स्पष्ट करा.
